

§ 7. Remiss av Stockholms stads trygghetsprogram

Dnr ALD 2020/660

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-01-22

I samband med budget för 2019 fick kommunstyrelsen i uppdrag att revidera Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021. Kommunstyrelsen har nu utarbetat ett nytt förslag, ”Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023”. Det reviderade programmet har en struktur för hur stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete ska planeras, genomföras, kommuniceras och följas upp. Uppdrag och ansvar på central och lokal nivå tydliggörs. Arbetet ska bedrivas långsiktigt med utgångspunkt i väl avvägda arbetsätt och insatser som utgår från aktuell data, kartläggningar och orsaksanalyser. Det är av största vikt att det finns en väl fungerande samverkansprocess både internt och externt.

Staden har en central roll i arbetet med att öka tryggheten och minska brottsligheten i samhället. Äldreförvaltningen välkomnar därför det föreslagna trygghetsprogrammet som samlar styrningen av det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Det är positivt att stadens arbete utgår från ett gemensamt och kunskapsbaserat arbetsätt med tydlig organisation och samverkansprocess. Äldreförvaltningen anser att programmet kan breddas med att även tydliggöra sårbarhetsfaktorer för grupper som ofta utsätts för brott. Det behövs ett äldre perspektiv i programmet då äldre är en särskilt sårbar grupp vad gäller risken att utsättas för brott.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottnér (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

1. delvis godkänna förvaltningens svar på remissen.
2. därutöver anföra följande.

Den pågående pandemin har påverkat oss alla. Vår vardag har förändrats och många av oss har antingen drabbats själva eller påverkats genom att bekanta och anhöriga blivit sjuka eller i värsta fall gått bort. Även om vi ser styrkor och heroiska insatser är det kanske bristerna som kommer vara de mest närvarande när vi ser tillbaka på år 2020.

Pandemin är inte över och vi står nu inför en eventuell tredje våg. Därför, samt för att detta inte kommer vara den sista pandemin som drabbar staden, behöver beredskapen stärkas.

Stockholms stad får aldrig igen svika sina anställda genom att inte ha tillräckligt med skyddsutrustning. Det som hände våren 2020, att anställda i äldreomsorgen fick jobba utan nödvändig skyddsutrustning, ska inte ske igen. Stockholm måste ha en så bra egen beredskap, avseende utrustning, personal, lokaler och kompetens, att vi snabbt kan sätta in nödvändiga åtgärder. Det som hände våren 2020, att personer boende inom äldreomsorgen inte direkt kunde erbjudas kohortvård i avskildhet, ska inte ske igen. Stockholms stad måste ha en stark egen beslutskraft, samverkan, omvärldskunskap och rådighet att vi kan garantera alla oavsett var man bor eller oavsett hur välfärden är organiserad, en bra trygghet. Det som hände våren 2020, att smittspridning i utsatta områden initialt inte togs på allvar, ska aldrig ske igen.

Arbetet för jämlikhet och mot segregation är avgörande om vi ska skapa ett tryggare Stockholm. Vi vill att alla stadsdelar ska vara trygga. Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som vilar på samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det är genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetskapande åtgärder i den fysiska miljön, samt ett omfattande preventivt socialt arbete som trygghet kan uppnås.

Den gängkriminalitet som plågat vissa av Stockholms stadsdelar måste brytas. Att rekryteringen till gängen tillåtits fortsätta är ett misslyckande för inte minst Stockholms stad som får sägas ha huvudansvaret för att bryta denna utveckling i Stockholm. Historiskt dåliga förutsättningar för socialtjänsten under tidigare mandatperioder och till skolan under innevarande år bidrar till detta. Det räcker inte att det står fina skrivningar i programmet om hur viktigt det är med arbetsmarknadsinsatser för unga eller att skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet om resurser inte avsätts. Verksamheterna som utgör grunden i trygghetsarbetet måste ges förutsättningar att bedriva sitt arbete. Minskade resurser till förskolan, avskaffad 90-dagarsgaranti och nedläggning av fritidsgårdar är fel väg att gå.

I förslaget till trygghetsprogram framhålls vikten av samverkan. Det är oerhört viktigt med både intern och extern samverkan för ett framgångsrikt trygghetsarbete. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver bli ännu bättre i att samverka med varandra och med andra aktörer som polisen, regionen, näringslivet och föreningslivet. Men för att kunna samverka krävs det att varje verksamhet är medveten om hur den egna verksamheten bidrar till ett tryggare Stockholm både kortsiktigt och långsiktigt. Tyvärr har vi sett hur stadens ledning vid ett flertal tillfällen försökt fransäga sig ansvaret för trygghetsarbetet. Istället för att höja ambitionerna för stadens förebyggande arbete har ledningen önskat att flytta fokus till vad regeringen och andra aktörer bör göra. Det sänder fel signaler till stadens verksamheter. Staden förfogar över många verktyg som kan användas för att stärka tryggheten.

Vi vill understryka de synpunkter som miljöförvaltningen lyfter om att programmet hade tjänat på att lyft oron och rädslan för miljön och klimatet som medborgarna känner. Oron har en stor påverkan för stockholmarnas upplevelse av

trygghet. Vi anser att ett miljöperspektiv ska tillföras i programmet.

Vidare saknar vi i programmet skrivningar om segregationens effekter på trygghet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till de senaste årens nedskärningar på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar.

Det offentliga rummet tillhör alla. Alla, oavsett kön och ålder, ska kunna känna sig trygga överallt i vår stad. Men verkligheten är att många stockholmare upplever otrygghet i det offentliga rummet. Det var därför som vi i den dåvarande majoriteten år 2018 införde en trygghetsfond med 200 miljoner kronor. Fonden syftar till att möjliggöra stadsmiljöåtgärder som förebygger brott och bidrar till ökad trygghet, säkerhet och trivsel. Det kan exempelvis handla om bättre belysning, kameror, pollare, offentlig närvaro och liknande projekt för att förstärka den fysiska tryggheten.

Fonden har varit uppskattad av nämnderna. Tyvärr ser vi hur den borgerliga majoriteten under sina två år har byråkratiserat, försvårat och stoppat insatser. Syftet med fonden om att öka tryggheten och säkerheten genom att låta stadsdelar och nämnder lokalt identifiera otrygga platser tillsammans med polis, näringsliv, föreningsliv och medborgare har försvårats. Till exempel har flertalet nämnder identifierat otrygga platser och ansökt medel men sett hur deras ansökan avslagits med en uppmaning att inkomma med en ny ansökan igen. Viktiga trygghetsinvesteringar har tyvärr uteblivit.

Programmet knyter an till översiktsplanen vilket vi anser är bra. Problemet är återigen att majoritetens handling inte överensstämmer med målsättningarna och insatserna som lyfts i programmet. Fokus Skärholmen lyfts fram som ett positivt arbete samtidigt som man har valt att omorganisera projektet och minska resurserna. Man talar även varmt om de strategiska sambanden samtidigt som man stoppar många av ambitionerna i det samband som kommit längst, nämligen Spångadalen.

Under våren 2020 beslutade kommunfullmäktige om Stockholms stads säkerhetsprogram. Det är beklagligt att majoriteten valde att remittera ut säkerhetsprogrammet och trygghetsprogrammet vid olika tillfällen eftersom trygghet och säkerhet hänger ihop i en väldigt stor utsträckning. Det hade varit av stort värde om stadens verksamheter hade getts möjlighet att framföra synpunkter med båda programmen framför sig.

Särskilt uttalande

Ledamoten Robert Mjörnberg (V) m.fl. anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Programmet fäster stor vikt vid brottsprevention och stadsmiljöfrågor. Det är två mycket viktiga delar i att skapa en trygg stad men vi saknar ett tydligare fokus på sociala förebyggande insatser som leder till ökad jämlikhet i staden. Det räcker inte med en ren och välskött stadsmiljö för att stärka tryggheten och förebygga brottslighet. En stabil och väl fungerande socialtjänst som invånarna känner högt förtroende för är helt avgörande för ett lyckat trygghetsarbete. Givetvis är detta också av stor relevans för den trygghet som äldre invånare upplever i Stockholm. Vi vill sänka trösklarna för tidiga insatser och ge ytterligare förutsättningar för god samverkan med förskola, skola, fritidsverksamheter, civilsamhälle och andra myndigheter utifrån bland annat de rekommendationer som lämnades i Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Trygghetsprogrammet pekar ut stadsdelsnämnderna som en av de mest centrala aktörerna för genomförandet av programmet. Stadsdelsnämnderna får genom programmet även ett stort ansvar för uppföljning och samordning av trygghetsskapande insatser.

Vi efterfrågar tydligare skrivningar om socioekonomisk segregation i staden. Programmet bör också kompletteras med analyser av vilka effekter den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet, bland annat i form av tillit i samhället i stort, vilket lyfts i programmet som en del av det övergripande målet med stadens säkerhetsarbete.

Trygghetsprogrammet skulle även kunna lyfta fram vilka åtgärder som behövs för att öka tillit och tilltro till staden. Det faktum att Sverige har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha de minst omfördelande

skattesystemet inom EU:s kärnländer sätter fokus på att enbart ett kommunalt trygghetsprogram aldrig kan öka tryggheten för de mest otrygga. Trygghet är liksom det mesta i samhället en klassfråga. I äldreombudsmannens rapport från 2019 (som behandlades i Kommunfullmäktige först 20210201) identifierar denne en rad områden som överlappar stadens trygghetsprogram utifrån ett socialpolitiskt perspektiv. Exempelvis lyfter äldreombudsmannen fram att svenska pensionärer löper större risk att hamna i relativ fattigdom än äldre i övriga länder inom EU. Avseende "materiell fattigdom" ligger Sverige också numera i botten, i synnerhet för personer som är över 75. Det vill säga förmågan att betala för uppvärmning av bostad, att kunna hantera oförutsedda utgifter, att regelbundet ha råd att äta kött eller annat protein eller att kunna åka på semester. I materiell fattigdom inräknas även förmågan att betala sin hyra, vilket särskilt redovisas som en punkt i äldreombudsmannens rapport om hemlöshet hos äldre, där denne ser ett behov av samordnade insatser i det vräkningsförebyggande arbetet. Vidare fokuserar rapporten också på äldre i missbruksproblematik och psykisk ohälsa, faktorer som också bör ses utifrån ett trygghetsperspektiv. Vänsterpartiet anser att äldreкураторerna, liksom de i Kungsholmens stadsdelsnämnd har en nyckelroll att fylla i det generella trygghet-skapandet för stadens äldre invånare, och i deras uppdrag ligger bland annat att identifiera några av ovanstående problematiker. Vi skulle gärna se att denna insats spreds i andra stadsdelar!

Centralt för stadens äldres trygghet är finansieringen av äldreomsorgen. Under de senaste två åren har stadens äldre invånare underkastats "effektiviseringar" på nästan 200 miljoner kronor, eller som vi väljer att benämna det, nedskärningar. Detta samtidigt som vi genomlidit den mest omfattande pandemin i modern tid. Verklighet skulle vara att lägga resurser på att minska överanvändandet av allmänna visstidsanställningar och andra typer av tidsbegränsade anställningar för stadens och de privata utförarnas vård och omsorgspersonal. Lärdomar från pandemin år 2020 visar på tydliga samband mellan de anställdas villkor och spridningen av Covid-19. Att veta vem som kommer och utför omsorgen i hemtjänsten, att personalen är mindre stressutsatta, har en bra arbetsmiljö och kan utföra sitt arbete med den kvalitet de vill är väldigt bra mått för trygghet hos stadens äldre!

Vi vill också framhålla att det när det kommer till kommunikation är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsvariation. Exempelvis lättillgänglig information som riktar sig till synskadade, döva, eller andra normbrytande funktionaliteter.

Avseende den rent fysiska tillgängligheten till stadsrummet så tangerar funktionsvarierade och äldres invånares förutsättningar ofta varandra. Vänsterpartiet ser detta som lika delar en teknisk som en strukturell problematik. Självfallet måste de tekniska förutsättningarna exempelvis för en effektiv snöröjning vara på plats. Denna vinter har återigen visat på stora brister i stadens snöröjning, glashala trottoarer, snöfyllda gator och stora upplogade vallar ska inte behöva vara något stadens äldre ska vänja sig. Förra mandatperioden ondgjorde sig många från majoritetspartierna över den feministiska snöröjningen, men idag ser vi tydligt resultatet av annorlunda prioriteringar. Kombinera detta med den eskalerande ofrivilliga ensamheten (även detta tas upp i äldreombudsmannens rapport) som pandemin resulterat i, så har vi en farlig situation där många tvingas välja mellan isolering eller benbrott till följd av riskabla promenader. Det är inte trygghet för stadens äldre. Det är inte heller ett fördelaktigt ensamhetsförebyggande arbete när staden inte blir tillgänglig ens för kortare promenader.

På det rent strukturella planet ser vi stora problem med snöröjning på entreprenad, där många utförare delar ansvaret över staden, med varierande resultat och sämre samordning av resurserna som resultat. Det är dags att inse att det inte fungerar att lägga ut snöröjningen på massor av olika utförare med skilda ekonomiska intressen. Istället borde staden sköta snöröjningen i egen regi och ta det helhetsansvar vi har.

Ledamoten Leif Söderström (SD) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Målet i Stockholms stads trygghetsprogram är att alla utsatta områden och särskilt utsatta områden ska vara borta år 2025. Målet för otryggheten är att den ska vara halverad. Bägge dessa mål framstår som orealistiska då utvecklingen går åt motsatt håll.

Otryggheten och kriminaliteten breder ut sig än mer, och har snarare eskalerat än minskat under en väldigt lång tid. Till stor

del ligger ansvaret och verktygen till förbättring på nationell nivå. Stadens möjligheter att påverka för att stävja organiserad brottslighet och bedrägerier är därför begränsade, men att Staden bedriver ett effektivt brottspreventivt arbete inom de ramar som Staden har till sitt förfogande är grundstenen till förändring. Utöver det egna ansvaret ska Staden därför utöva påtryckningar på staten om att införa effektiva åtgärder som på sikt kan stoppa den nuvarande utvecklingen.

Med bakgrund av ovanstående framstår förslaget på trygghetsprogram som naivt både vad det gäller målen och möjligheten för Staden att påverka det som sker. Det saknas också en utvärdering av de åtgärder som har införts. Ständig och adekvat inhämtning och utvärdering av information är en förutsättning. Det är genom att skapa förståelse till varför kriminaliteten frodas trots stora satsningar som Staden kan vidta åtgärder som förbättrar situationen.

Vi Sverigedemokrater anser det vara av största vikt att de medel som Staden varje år fördelar mellan olika verksamheter både är ändamålsenliga och kostnadseffektiva. Att ständigt utöka budgeten för trygghetsåtgärder utan att läget förbättras är oansvarigt. Sverigedemokraterna har därför i en motion den 19 januari 2020 föreslagit att Staden ska utvärdera hur de införda åtgärderna har påverkat tryggheten och brottsutvecklingen.

§ 8. Verksamhetsberättelse VB 2020 för Äldrenämnden

Dnr ALD 2020/817

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner årsredovisning med bokslut för 2020 och överlämnar den till kommunfullmäktige och stadens revisorer.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-02-10.

Äldreförvaltningen bedömer att de mål och aktiviteter som framgår av verksamhetsplanen i stort har uppnåtts under året och redovisar i tjänsteutlåtandet genomförandet av dessa i enlighet med stadens integrerade ledningssystem (ILS)